

FAQ

Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden – en plattform

- **Varför har plattformen tagits fram?**

Det finns en förväntan på Svenska kyrkan att utveckla sina verksamheter och att vara en tydlig samhällsröst, för och tillsammans med människor i utsatta livssituationer. Det innebär att Svenska kyrkan måste reflektera över hur vi kan och bör ställa oss till detta. Plattformen ger uttryck för motiv, principer och värden som ska vara vägledande när Svenska kyrkan på nationell nivå, på olika sätt, förhåller sig till den svenska välfärd som har förändrats under de senaste åren.

- **Är det ett bindande dokument?**

Det är ett riktningsgivande dokument för Svenska kyrkans nationella nivå, d v s kyrkostyrelsen och kyrkokansliet i Uppsala. Plattformen ska fungera som ett grunddokument för förtroendevalda och anställda, dels vid strategiskt arbete och planering som relaterar till välfärdsfrågor dels vid påverkansarbete i sociala samhällsfrågor. Stift och församlingar kan, om de vill, använda plattformen som ett inspirationsmaterial, t ex för att formulera sin egen syn på kyrkans roll i välfärdsfrågor eller när de står inför att utveckla sina diakonala verksamheter.

- **Vad har kyrkan att göra med välfärd?**

Svenska kyrkan vill främja goda livsvillkor för människor både genom ett aktivt påverkansarbete och genom sina verksamheter. Det finns många föreställningar om välfärd och kring vad ”det goda livet” är. Utöver välfärd som vård, omsorg och skola kan det också handla om frågor som livskvalitet och mening, sociala relationer och gemenskap, solidaritet och social sammanhållning, demokrati och inflytande samt öppenhet och integration. Kyrkan finns, på olika sätt, involverad i alla de här dimensionerna av välfärd.

- **Vilken roll kan och vill Svenska kyrkan spela i framtidens välfärd?**

Svenska kyrkan vill bidra med verksamheter och insatser som är förankrade i kyrkans grundvärden. Vi är och kommer alltid att vara kyrka. Svenska kyrkan har alltid engagerat sig i välfärdsfrågor, vilket har tagit sig olika uttryck i olika tidsepoker. Det kommer kyrkan att fortsätta göra, både med verksamheter och genom att slå vakt om alla människors lika värde och värdighet i samhället.

- **Vad kommer kyrkan att göra inom välfärdssektorn?**

En viktig strävan för Svenska kyrkan är att den samhällsutveckling som sker är långsiktigt hållbar framöver, både för människor, samhället och för det ekologiska systemet. Vilka uppgifter det konkret kan handla om är en fråga som varje församling måste ta ställning till.

- **Ska kyrkan verkligen lägga sig i politiken?**

Svenska kyrkan är en samhällsröst bland många andra. På så sätt bidrar kyrkan till det politiska samtalet utan att vara partipolitisk. Svenska kyrkans medlemmar sympatiserar och röstar på olika politiska partier. Det är viktigt att komma ihåg.

- **Varför deltar kyrkan i den offentliga debatten?**

Svenska kyrkan är bärare av viktiga värden som på olika sätt bidrar till utvecklingen av samhället. Genom kyrkans verksamheter får vi ibland kännedom om brister hos det offentliga och hur det skapar stora problem i människors liv. Det finns ett ansvar hos oss att förmedla det vidare till det offentliga. Det är också en roll som svenska politiker värdesätter och efterfrågar.

- **I vilken utsträckning är Svenska kyrkan en välfärdsaktör idag?**

Svenska kyrkans egna kartläggningar visar att näringsverksamhet förekommer i en väldigt liten utsträckning i församlingarna. Det kommer troligen inte att ske någon kraftig utveckling när det gäller tyngre välfärdsuppdrag som kräver stora resurser.

- **Utöver äldreboende och skolor, vad mer kan det då handla om?**

Det öppnas andra möjligheter där Svenska kyrkan mycket väl kan spela roll. För många människor innebär välfärd att kunna leva, utvecklas och känna sig trygg i den lokala närmiljön. I samverkan med andra lokala aktörer kan vi skapa möjligheter till utveckling lokalt. De ökande klyftorna i samhället och ett tuffare samhällsklimat gör att vi även behöver utveckla vår roll som röstbärare och påverkansaktör.

- **I enkätundersökningen som Uppsala universitet tagit fram är 40 procent positiva till kyrkan som välfärdsaktör men 44 procent är kritisk till att välfärd utgår från en kristen värdegrund i sin verksamhet. Hur ska Svenska kyrkan kunna göra något på denna "marknad"?**

Det finns ett stort förtroende för Svenska kyrkans diakonala arbete och detta förtroende vill vi förvalta väl. Det är ett förtroende som skapats genom människors positiva möten med församlingarna. Diakoni handlar om att möta människor med omsorg oavsett kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Hos kyrkan finns en kunskap om och erfarenhet av människors andliga och existentiella frågor och behov. Därför har kyrkan en beredskap att möta också dessa, när det efterfrågas.

- **Finns det inte en risk att Svenska kyrkan – som en stor rikstäckande organisation – på ett märkbart sätt bidrar till att det offentliga kan avsäga sitt ansvar för medborgarnas välfärd och omsorg?**

Det är grundläggande för Svenska kyrkan att det offentliga även i fortsättningen har ett tydligt ansvar för välfärden liksom att välfärden är offentligt finansierad. I Sverige har det offentliga fortfarande ansvaret för välfärdstjänsterna men systemet gör det möjligt för privata och ideella aktörer att ta på sig uppdraget att genomföra själva verksamheterna. När det gäller vård, omsorg, skola och arbetsmarknadsåtgärder är det framförallt där som systemförändringar sker i svensk välfärd. Det offentliga har ansvaret för myndighetsutövning och finansiering samt att utöva tillsyn så att verksamheterna bedrivs på ett korrekt sätt och håller kvalitetskraven. Utföraren av verksamheterna har ansvaret för att uppfylla ingångna avtal och kravspecifikationer samt att följa aktuell lagstiftning. Här finns en tydlig ansvarsfördelning mellan parterna som gör att riskerna för en förskjutning av ansvaret är liten.

- **Välfärdssektorn ser ut att ha blivit en marknad och många far illa i systemet. Vad kan kyrkan göra?**

Det finns anledning att bevaka förändringar som sker i välfärden, t ex i de sociala trygghetssystemen samt i stöd och insatser som inte är tvingande för kommuner, landsting eller myndigheter. Där har kyrkan en roll som röstbärare! Det offentliga har, och ska fortsatt ha, ansvar att jämna ut skillnader i människors förutsättningar och livsvillkor. När Svenska kyrkan

åtar sig välfärdsuppdrag är det viktigt att balansera uppdragen med en väl utvecklad funktion som röstbärare för och tillsammans med människor som drabbas av brister i systemen.

- **Svenska kyrkan som utförare av välfärdstjänster kommer att vara verksam i en konkurrensutsatt marknad. Kommer kyrkan att bli en ny Carema?**

Svenska kyrkan är ingen koncern, det är församlingar som ansvarar för och bedriver verksamheter. Det ligger ett ansvar hos varje församling att vara noga med att bedriva verksamheter med bra kvalitet, gott bemötande och rätt kompetens. För att kunna göra det behöver finansieringen som följer uppdraget vara tillräcklig. Verksamheterna bör inte subventioneras med hjälp av kyrkoavgiften och vinster bör återinvesteras i verksamheterna. Det krävs kompetens och andra resurser hos de församlingar som åtar sig välfärdsuppdrag. Det finns också risker förbundna med detta. Både ekonomiska och förtroendemässiga.

- **Plattformen skriver om "egenmakt och delaktighet". På vilket sätt kommer kyrkan att främja det?**

Människor ska ha möjlighet att utveckla och använda sina egna förmågor och därmed påverka sin egen situation. Det är egenmakt och delaktighet förstärker det. Svenska kyrkan utgår från den kristna människosynen: varje människa är född unik, med egen personlighet och egna förmågor. Det innebär att kyrkan strävar efter att stärka människors förmåga och möjlighet till inflytande i frågor som rör deras egna liv. Det kan handla om att ge människor stöd att framföra sin egen sak i ett påverkansarbete. Det kan också handla om att låta människor påverka och ha synpunkter på kyrkans verksamheter eller, i de fall Svenska kyrkan åtar sig välfärdsuppdrag, låta dem präglas av en hög grad av brukarmedverkan och brukarinflytande.

- **Plattformer skriver om att "ta ansvar för samhällsutvecklingen". Vad innebär det för kyrkans del?**

Samhället är mer än staten. Svenska kyrkan utgår från den samhällssyn som beskriver samhället i form av fyra sektorer – hushållssektor (familj och nära relationer), ideell sektor, företagssektor (näringslivet) och offentlig sektor. Sektorerna har ett gemensamt ansvar för samhällsutvecklingen. Var och en på sitt sätt. Svenska kyrkan vill bidra till ett samhälle där det råder en tydlig rollfördelning mellan de fyra sektorerna, där respektive sektor ges goda förutsättningar att ta ett rimligt ansvar. Samhället förändras hela tiden, samhället idag ser inte ut som det gjorde för 15 år sedan och i framtiden kommer det inte att se ut som idag. Hela samhället dvs alla fyra sektorer har ett ansvar för, och intresse av, att det samhälle som växer fram får en form som vi kan ställa oss bakom. Grundläggande för Svenska kyrkan är att det offentliga fortsatt har ansvaret för den gemensamma välfärden och att offentliga system fortsatt är konstruerade så att de skyddar människor med begränsade egna resurser.

- **Vad är en "röstbärare"?**

Svenska kyrkans församlingar möter och får del av människors livsöden och berättelser i sina verksamheter. Kyrkan kan på så sätt vittna om de effekter förändringar i välfärden har i människors liv. Det finns en förväntan att Svenska kyrkan förmedlar de erfarenheterna som röstbärare och påverkansaktör. Svenska kyrkan bevakar socialpolitiska frågor och tar ställning utifrån kyrkans grundläggande värderingar och visioner. Det är att vara röstbärare.

- **Att verka på välfärdsmarknaden kan inte vara något för en fattig landsortsförsamling. Finns det inte en risk för att Svenska kyrkan bidrar till ökad segregation – både religiöst, geografiskt och kulturellt?**

Sverige är ett land som består av en språklig, kulturell och religiös mångfald. Det är positivt och något vi ska ta vara på och vi behöver mötas över gränser. Det innebär också att vi måste motverka strukturer, attityder och uttryck som vidmakthåller fördomar, orättvisor och ojämlika villkor. Hela samhället har ett ansvar för detta. Det behövs både integrerade och profilerade verksamheter för att tillgodose olika behov. Svenska kyrkan vill bidra till ett öppet samhälle där människor respekteras och har likvärdiga möjligheter att leva, arbeta, bo och utbilda sig. Våra verksamheter ska vara inkluderande och öppna för alla.